

**Sinteza obiecțiilor și propunerilor
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative
(corupția electorală și politică)**

Nr.	Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
1.	A.O. „ADEPT”	<p>1) La articolul 52 alineatul (3¹) se propune următoarea redacție: „(3¹) Se interzice transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua alegerilor în scopul determinării acestora să-și exercite drepturile electorale.”</p> <p>1) Se propune înlocuirea termenului „perioada electorală” care potrivit Codului Electoral cuprinde „perioadă de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sînt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 90 de zile”. De regulă, transportarea organizată la secția de votare are loc în doar în ziua alegerilor, când alegătorii își exercită dreptul de vot activ. Orice alte transportări pe durata campaniei electorale vor fi dificil de delimitat de acțiuni de campanie ale concurenților electorali.</p> <p>2) Potrivit noțiunilor generale din Codul Electoral, în cazul în care nu se face vreo specificare, prin alegeri se înțelege ”alegerile în Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurile.” De aceea se propune de a exclude specificarea tipurilor alegerilor, care este redundantă.</p>	<p>1) Se acceptă parțial. Art. 52 alin. (3¹) va avea următorul cuprins: „(3¹) Se interzice transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare, în ziua votării în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor, precum și acțiunea de organizare în perioada electorală a transportării alegătorilor spre secția de votare.”</p> <p>2) Se acceptă.</p>

<p>3) La articolul 181 alineatul (2) din Codul penal se propune includerea reprezentanților concurenților electorali în organele electorale (reprezentanți cu drept de vot consultativ, persoane de încredere) în vederea excluderii unor eventuale implicații ale concurenților electorali prin intermediul reprezentanților.</p>	<p>3) Se acceptă parțial. în categoria subiecților speciali de la alin. (2) se introduc reprezentanții concurenților electorali, a căror activitate este reglementată de Regulamentul cu privire la activitatea membrilor reprezentanți ai concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 383/2006, precum și persoanele de încredere ale concurenților electorali care-și exercită atribuțiile în conformitate cu Regulamentul cu privire la activitatea persoanelor de încredere ale concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 382/2006.</p>
<p>4) Articolul 31² din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins: „(3) Alocațiile de la bugetul de stat utilizate contrar destinației vor fi restituite în bugetul de stat. (4) În cazul încălcării repetate de utilizare contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice și al aplicării sancțiunilor contravenționale pentru această încălcare, Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre privind lipsirea partidului respectiv de dreptul la alocațiile de la bugetul de stat pentru o perioadă de la 6 luni până la un an.” Completările propuse vin să responsabilizeze partidele beneficiare a alocațiilor de la bugetul de stat să le utilizeze potrivit destinației prevăzute prin lege. Sancțiunile contravenționale corespunzătoare acestei</p>	<p>4) Se acceptă.</p>

<p>încălcări sunt aplicate doar persoanelor cu funcții de răspundere.</p>	<p>5) Dispoziția articolului 52² din Codul contravențional va avea următorul cuprins: „Recrutarea sau organizarea transportării alegătorilor spre secția de votare, în ziua votării în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor”. Se propune excluderea “în perioada campaniei electorale” din considerentul că în cazul transportării organizate a alegătorilor în perioada electorală va fi dificilă distingerea acestea de activitățile de campanie electorală a concurenților electorali. Manifestări potențiale de corupție electorală sunt asociate de transportarea organizată a alegătorilor în ziua alegerilor.</p>	<p>5) A se vedea pct. 1) din prezentul tabel.</p>
<p>6) Raționamentul excluderii din cuprinsul articolului 52² a numerotării tipurilor de alegeri “parlamentare, prezidențiale, locale ori în cadrul referendumului” va fi susținut de existența riscului transportării organizate a alegătorilor în cadrul oricărui tip de scrutin (inclusiv alegerilor parlamentare anticipate, alegerilor locale noi), indiferent de specificarea acestuia.</p>	<p>6) Nu se acceptă. În dispoziția art. 181¹ alin. (1) din Codul penal, care prevede coruperea alegătorilor, regăsim aceeași formulare, astfel în vederea consolidării unui cadru normativ unitar considerăm impropriu excluderea acestuia. Or, formula actuală cuprinde toate tipurile de alegeri, indiferent dacă acestea sunt generale sau anticipate, noi sau parțiale.</p>	<p>6) Nu se acceptă. Atragem atenția că până la momentul actual încalcarea prevederilor corespunzătoare din Codul electoral</p>
<p>7) Dispoziția articolului 52 din Codul contravențional se completează cu următorul cuprins: „(2) Agitația electorală sau susținerea candidaților electorali de către organizațiile necomerciale,</p>	<p>7) Nu se acceptă Atragem atenția că până la momentul actual încalcarea prevederilor corespunzătoare din Codul electoral</p>	<p>7) Nu se acceptă Atragem atenția că până la momentul actual încalcarea prevederilor corespunzătoare din Codul electoral</p>

	<p>organizații internaționale, sindicate, patronate, reprezentanții cultelor religioase sau a părților lor componente, desfășurate inclusiv în lăcașele de cult, persoane care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova”. Raționamentul completării alineatului (2) este dictat de necesitatea evitării implicării persoanele care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova sau a organizațiilor din afara țării în acțiunile de agitație electorală ale concurenților electorali în perioada electorală, dar și a necesității respectării și aplicării întocmai a legislației electorale în partea ce ține de comportamentul concurenților electorali. Modificările propuse vin să pună în concordanță articolul respectiv cu prevederile art. 52, alin 3 (agitația electorală) din Codul Electoral.</p>	<p>nu atrăgea o răspundere particulară făptașilor. Intervenția dată vine să redreseze situația creată, însă, prin prisma atribuțiilor de promovare a politicii punitive a statului, considerăm că gravitatea scăzută a faptei care va angaja răspunderea contravențională considerăm că nu justifică sancționarea unor persoane/organizații străine. În plus, reținem că în asemenea cazuri se va putea în continuare fi sancționat partidul sau concurentul electoral care beneficiază de o asemenea susținere (a se vedea art. 75 alin.(3) lit. d) Cod contravențional).</p>
<p>2. A.O. „Promo-LEX”</p>	<p>8) Asociația Promo-LEX susține și apreciază intenția de îmbunătățire a legislației electorale din Republica Moldova, inclusiv prin reglementarea mai clară a resurselor administrative și a componentelor de contravenție și infracțiune corespunzătoare, majorarea sancțiunilor unor fapte penale și contravenționale dar și introducerea unor noi componente de contravenții precum transportarea organizată a alegătorilor sau agitația electorală desfășurată de reprezentanții cultelor religioase etc.</p> <p>Totodată, pe marginea proiectului Legii, considerăm că următoarele aspecte necesită a fi examinate în mod suplimentar:</p> <p>Noțiunea de resurse administrative de la art. (1) Cod electoral. Conform propunerii din proiectul legii, se califică în calitate de resurse administrative resursele de care dispun doar „deținătorii unei funcții de răspundere</p>	<p>8) Se acceptă.</p>

	<p>și funcționarii publici implicați în procesele electorale”. Evidențiem că în scop electoral, în mod ilicit, pot fi utilizate resursele administrative deținute și de demnitarii publici, funcționari publici și persoane cu funcții de răspundere, care nu sunt implicați în mod direct și oficial în procesele electorale. Astfel, recomandăm excluderea sintagmei “implicați în procesele electorale”. În plus, considerăm că demnitarii publici urmează a fi incluși în mod expres, în calitate de subiecți care dispun de resurse administrative alături de deținătorii unei funcții de răspundere și funcționarii publici.</p>	
<p>9) A se vedea pct. 1 din prezentul tabel</p>	<p>9) <i>Interdicția de transportare organizată a alegătorilor din Codul electoral.</i> Potrivit propunerii din proiectul legii (art. 52 alin. (3¹) Cod electoral), se interzice transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare, în perioada electorală (...). Considerăm că specificarea timpului “în perioada electorală”, nu își are rostul, deoarece transportarea alegătorilor spre secția de votare are loc doar în ziua alegerilor. Prin urmare, propunem excluderea sintagmei “în perioada electorală”.</p>	
<p>10) Se acceptă. Art. 52 alin. (3¹) din Codul electoral se va completa corespunzător.</p>	<p>10) Totodată, atragem atenția că în proiect se propune sancționarea contravențională (art. 52² Cod contravențional) inclusiv a faptei de recrutare sau organizare a transportării alegătorilor. Considerăm că în acest sens, prevederile Codului electoral și ale Codului contravențional trebuie să fie uniforme.</p>	
<p>11) Se acceptă.</p>	<p>11) La propunerea din proiectul de lege privind interdicția de utilizare a resurselor administrative (art. 52 alin. (7) Cod electoral), recomandăm înlocuirea</p>	

		<p>sintagmei „campaniile electorale” cu sintagma „perioadele electorale”, deoarece utilizarea ilicită a resurselor administrative, poate avea loc și în perioada colectării semnăturilor, când campania electorală încă nu este începută. De exemplu, potrivit rezultatelor misiunilor de observare Promo-LEX, în cadrul alegerilor parlamentare 2019 au fost identificate cel puțin 20 cazuri de utilizare a resurselor administrative în perioada din afara campaniei electorale (total-436 cazuri), iar în cadrul alegerilor prezidențiale 2020- cel puțin 23 cazuri (total- 114 cazuri). Astfel propunem extinderea perioadei de timp în care fapta ilicită poate avea loc. Menționăm că în proiectul de lege, atât la contravenția privind utilizarea resurselor administrative de la art. 48¹ alin. 5) Cod contravențional cât și la infracțiunea privind utilizarea resurselor administrative de la art. 181² alin. (2) Cod penal a fost introdusă modificarea de înlocuire a sintagmei „campaniile electorale” cu sintagma „perioadele electorale”. Evidențiem că această prevedere presupune faptul că și în cazul alegerilor locale, în privința candidaților independenți, tot CEC ar urma să intențeze procesul contravențional și să aplice amenda, deși conform art. 43 alin. (5) Cod electoral, candidații independenți în alegerile locale prezintă la consiliul electoral de circumscripție corespunzător, rapoarte privind veniturile acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală. Considerăm că acest aspect necesită a fi examinat suplimentar.</p>
		<p>12) Precizare Propunerea de modificare a art. 75 alin. (4¹) se dublează cu norma de la art. 77 din Codul electoral și prin</p>

<p>urmare se exclude din proiect.</p>	<p>prevedere. De exemplu, prin neconformitate, în sens îngust, s-ar putea înțelege neîndeplinirea tuturor rubricilor rapoartelor financiare, dar în sens larg, ar putea include și alte elemente (ex. prezentarea, de multe ori, a rapoartelor modificate, semnarea raportului de către altă persoană decât cea împuternicită etc.). În acest sens, recomandăm completarea noii prevederi cu o noțiune a prezentării conforme sau neconforme a rapoartelor financiare.</p>	
<p>13) A se vedea argumentele de la pct. 12 din prezentul tabel.</p>	<p>13) În plus, propunem completarea acestei prevederi, astfel încât aceasta să fie aplicabilă și în cazul neprezentării sau prezentării neconforme a rapoartelor privind finanțarea grupurilor de inițiativă. Astfel, recomandăm includerea după cuvântul "finanțarea" a textului "grupurilor de inițiativă, a rapoartelor privind finanțarea". Evidențiem că propunerea formulată reiese din reglementările art. 41 alin. (10) Cod electoral, potrivit căror "prevederile prezentului cod referitoare la condițiile, modul, restricțiile și responsabilitatea finanțării campaniilor electorale ale candidaților în alegeri, a concurenților electorali și a referendumurilor se vor aplica corespunzător și grupurilor de inițiativă."</p>	
<p>14) Nu se acceptă. În ciuda faptului că observatorii naționali sunt subiecți pasivi în procesul electoral, considerăm imperios includerea acestora în categoria subiecților speciali, întrucât dețin suficiente pârghii de a interveni în procedura alegerilor. Cu referire la</p>	<p>14) Agravantele noi propuse de la art. 181 alin. (2) și art. 181¹ alin. (1¹) Cod penal, în partea includerii subiecților speciali-observatorii, pentru săvârșirea infracțiunilor de împiedicare a exercitării libere a dreptului electoral sau activității organelor electorale și infracțiunii de corupere a alegătorilor. Considerăm că este întemeiată propunerea privind instituirea agravantelor în cazul comiterii infracțiunilor</p>	

	<p>respective de către grupurile de inițiativă, candidații independenți, membrii partidelor politice, concurenții electorali, întrucât aceștia sunt subiecți activi, direct interesați de obținerea avantajelor electorale (rezultatele alegerilor favorabile sau scorurilor politice ridicate). La fel, considerăm întemeiată includerea subiecților speciali - funcționarii electorali, deoarece aceștia sunt subiecți activi în cadrul procesului de organizare și desfășurare a alegerilor, care dispun de o gamă largă drepturi, obligații și responsabilități înalte în procesul electoral.</p> <p>În același timp, considerăm că este lipsită de oportunitate și necesitate includerea observatorilor în calitate de subiecți speciali ai infracțiunilor respective, or aceștia au drepturi limitate, fiind subiecți pasivi în procesul electoral. Conform art. 68 alin. (5) Cod electoral, observatorii au dreptul de a asista la operațiile electorale, însă fără a interveni în procesul electoral, și cu dreptul de a sesiza neregulile depistate (doar în cazul observatorilor naționali).</p> <p>Totodată, conform art. 1 Cod electoral, pe lângă observatori, cu drept de a asista la operațiile electorale sunt investiți și reprezentanții concurenților electorali în organele electorale și reprezentanții mijloacelor de informare în masă, însă acești subiecți nu au fost propuși să facă parte din categoria subiecților speciali, pentru aplicarea infracțiunilor menționate. Mai mult, conform art. 70 alin. (1) Cod electoral, reprezentanții mijloacelor de informare în masă beneficiază de aceleași drepturi ca și observatorii naționali. Astfel, prin prisma statutului juridic al actorilor implicați procesul electoral, considerăm că este cel puțin neproportional includerea observatorilor în calitate de subiecți speciali</p>	<p>inclusiunea reprezentanților concurenților electorali în categoria subiecților speciali a se vedea pct. 3 din prezentul tabel.</p>
--	---	---

ai infracțiunilor de corupere a alegătorilor și împiedicarea exercitării dreptului de vot sau a activității organelor electorale.

Pornind de la misiunea observatorilor în procesul electoral de monitorizare a alegerilor, observarea și sesizarea eventualelor nereguli, considerăm că în raport cu aceștia există riscuri înalte de abuz. Acțiunile de abuz ar putea avea loc în cazul interpretării cu rea credință a acțiunilor observatorilor, prin prisma săvârșirii infracțiunii de împiedicare a exercitării dreptului de vot sau a activității organelor electorale. Prin urmare, propunem excluderea observatorilor din categoria subiecților speciali pentru care se aplică agravantele art. 181 și 181¹ Cod penal.

În plus, atragem atenția asupra riscului de priverare de dreptul de a exercita o anumită activitate (ex. observarea alegerilor) sau de a fi lichidată asociația obștească care a propus acreditarea unui anumit observator, dacă ultimul ar săvârși fapta de corupere a alegătorilor, or aceste sancțiuni prezintă sancțiuni complementare prevăzute conform propunerii de la art. 181¹ Cod penal. Corespunzător, și din acest punct de vedere considerăm neproporțională sancțiunea stabilită pentru persoana juridică - asociația obștească care propune acreditarea observatorilor - cu fapta infracțională comisă de un observator. Evidențiem că excluderea categoriei speciale de observator, nu duce la excluderea aplicării sancțiunii în forma neagravată împotriva acestuia, or subiectul infracțiunilor menționate este orice persoană fizică de la 16 ani.

15) Un alt aspect care urmează a fi luat în considerație, este faptul că în privința observatorilor internaționali,

15) Nu se acceptă.
Curtea Constituțională a statuat

<p>sancțiunea complementară prevăzută la art. 181¹ alin. (1¹) Cod penal nu va putea fi aplicată deoarece potrivit art. 1 Cod electoral, observatori internaționali sunt reprezentanți ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor guvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral. În acest context, prin prisma principiului egalității în fața legii, nu este clar de ce pedeapsa penală complementară ar fi aplicabilă în privința observatorilor naționali dar inaplicabilă în raport cu observatorii internaționali.</p>	<p>că principiul egalității instituie o obligație de a trata în mod diferit persoanele aflate în situații semnificativ diferite. Astfel, dreptul de a nu fi discriminat este încălcat atunci când autoritățile statale tratează diferit, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, persoanele ale căror situații sunt similare sau comparabile. În același timp, reținem că funcționarii internaționali precum și experții organizațiilor internaționale interguvernamentale se bucură de un statut apropiat de cel al personalului diplomatic. Reieșind din aceste considerente, opinăm că instituirea acestei măsuri legislative este justificată de un scop legitim, astfel încât păstrează un just echilibru între drepturile și interesele tuturor participanților care se află în situații identice, fără privilegii și fără discriminări, respectându-se astfel principiul constituțional al egalității.</p> <p>16) Precizare Propunerea de modificare a art. 181¹ alin. (1) a Codului penal, precum și componența de contravenție corespunzătoare au fost excluse din proiect.</p>
<p>16) Divizarea faptei ilicite de corupere a alegătorilor în contravenție și infracțiune în dependență de valoarea banilor sau bunurilor oferite pentru determinarea alegătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale.</p>	

Promo-LEX consideră fapta de corupere a alegătorilor drept una cu un pericol și impact social sporit, indiferent de valoarea banilor, bunurilor sau serviciilor acordate. Totuși, dacă se va considera oportună păstrarea divizării faptei ilicite de corupere a alegătorului în contravenție și infracțiune, recomandăm identificarea altor soluții, care nu ar exclude aplicabilitatea normei penale.

În același timp, cu referință nemijlocit la abordarea propusă în proiectul de lege evidențiem că, potrivit propunerii înaintate, fapta ilicită de corupere a alegătorilor urmează a fi catalogată ca infracțiune, conform propunerii de la art. 181¹ alin (1) Cod penal, în cazul în care valoarea banilor sau bunurilor oferite excede, suma de 1743 lei (pentru anul 2021 salariu prognostic este 8716). Iar conform propunerii de la art. 52¹ Cod contravențional, în cazul coruperii alegătorilor în proporții mici (până la 20% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie) fapta ilicită de corupere a alegătorilor ar urma să fie catalogată drept contravenție. Considerăm că, valoarea banilor sau bunurilor oferite pentru coruperea alegătorilor, nu va depăși în viitorul apropiat o asemenea sumă, or potrivit observațiilor ultimilor misiuni de observare Promo-LEX, valoarea recompenselor oferite alegătorilor a variat între 50 și 800 lei. Prin urmare, prin modificările propuse, de fapt, s-ar exclude aplicabilitatea normei penale. Mai mult, scopul final urmărit în cazul coruperii alegătorilor este obținerea rezultatelor favorabile în cadrul alegerilor, iar aceasta poate avea loc doar când coruperea este efectuată la o scară largă, astfel încât aceasta să poată influența rezultatele votării. Corespunzător, stabilirea unui asemenea prag înalt a valorii bunurilor sau banilor nu își are rostul.

	<p>17) <i>Prevederea nou propusă de la art. 181³ Cod penal, privind finanțarea ilegală a partidelor politice sau a campaniilor electorale.</i> Propunem completarea titlului și textului noii componente de infracțiune, astfel încât aceasta să fie aplicabilă și în cazul finanțării din surse interzise de lege a grupurilor de inițiativă. Astfel, recomandăm includerea atât în titlul cât și în textul articolului după sintagma “partidelor politice” a textului “, grupurilor de inițiativă”. Evidențiem că propunerea formulată reiese din reglementările art. 41 alin. (10) Cod electoral, potrivit căror “prevederile prezentului cod referitoare la condițiile, modul, restricțiile și responsabilitatea finanțării campaniilor electorale ale candidaților în alegeri, a concurenților electorali și a referendumurilor se vor aplica corespunzător și grupurilor de inițiativă.”</p>	<p>17) Se acceptă.</p>
	<p>18) <i>Prevederea nou propusă de la art. 47¹ Cod contravențional privind finanțarea ilegală a concurenților electorali în proporții reduse.</i> Din analiza acestei norme, dar și a normei de la art. 181³ Cod penal, se observă că finanțarea partidelor politice din surse interzise de lege în mărime de până la 6 salarii medii lunare pe economie nu va fi sancționat în nici un fel. Astfel, propunem ajustarea normei, astfel încât aceasta să fie aplicabilă și în cazul finanțării din surse interzise de lege în mărime de până la 6 salarii medii lunare pe economie a partidelor politice dar și a grupurilor de inițiativă. În acest sens recomandăm includerea în titlul articolului după sintagma “Finanțarea ilegală a” a textului “, partidelor politice, grupurilor de inițiativă și a”. Totodată, în textul normei,</p>	<p>18) Precizare Art. 47¹ a fost exclus din proiect.</p>

	<p>recomandăm includerea după cuvântul "Finanțarea" a textului "partidelor politice, grupurilor de inițiativă și a".</p> <p>În plus, prin prisma instituirii contravenției de finanțare ilegală a concurenților electorali din surse interzise, în mărime ce depășește 1 salariu mediu pe economie (pentru anul 2021- 8716 lei), atenționăm asupra riscului de acordare a numeroaselor donații din surse interzise de lege, dar care nu depășesc 1 salariu mediu pe economie, în acest fel nefiind sancționați contravențional pentru această faptă ilicită.</p>	
<p>19) Precizare Art. 48 se abrogă.</p>	<p>19) Textul nou propus pentru art. 48 Cod contravențional privind utilizarea fondurilor nedecarate, neconforme sau venite din străinătate. Din analiza modificărilor propuse se observă că se intenționează să fie sancționați concurenții electorali pentru această faptă ilicită, însă nu este clar motivul excluderii partidelor politice de la aplicabilitatea acestei prevederi. Considerăm că cel puțin pentru cazul utilizării fondurilor din străinătate (donațiile venite de la cetățeni străini, persoanele juridice cu capital străin sau mixt, persoanele juridice din străinătate, alte state și organizații internaționale- art. 26 alin. (6) Legea privind partidele politice) partidele politice trebuie să poarte responsabilitate juridică și corespunzător să fie sancționate. Totodată, propunem includerea grupurilor de inițiativă în calitate de subiecți, conduita cărora va fi sancționată în cazul încălcării prevederii de la art. 48 Cod contravențional. Potrivit art. 39 alin. (1) Cod electoral, interdicția subvenționării din străinătate este instituită atât candidaților în alegeri, concurenților electorali cât și grupurilor de inițiativă.</p>	

<p>20) Precizare Art. 31² alin. (1) lit. d) din Legea privind partidele politice și art. 48¹ alin. (2¹) Cod contravențional au fost excluse.</p>	<p>20) Prevederea nou propusă de la art. 48¹ alin. (2¹) Cod contravențional privind neprezentarea datelor primare și informațiilor legate de rapoartele privind gestiunea lor financiară. Din analiza normei respective dar și a normei propuse la art. 31² alin. (1) lit. d) în Legea privind partidele politice, nu este clar de ce subiecții responsabili de respectarea conduitei impuse de legiuitor sunt diferiți, or în cazul primei se referă la concurenți electorali, iar în cazul celei de-a doua aceasta se referă la partide politice. Considerăm că acest aspect urmează a fi elucidat, astfel încât să fie asigurată claritatea normei legale.</p>
<p>21) Se acceptă.</p>	<p>21) Totodată reiterăm propunerile înaintate în cadrul ședinței grupului de lucru constituit de Ministerul Justiției: Includerea grupurilor de inițiativă drept subiecți ai sancțiunilor prevăzute la art. 48¹ și 48² din Codul contravențional. Astfel recomandăm modificarea art. 48¹ alin. (1) Cod contravențional prin includerea după textul "Neprezentarea de către" a textului "grupurile de inițiativă a rapoartelor privind finanțarea grupului de inițiativă și respectiv de către ". Iar la art. 48² Cod contravențional, propunem includerea după textul "partidele politice" a textului " , grupurile de inițiativă". Evidențiem că propunerea formulată reiese din reglementările art. 41 alin. (10) Cod electoral, potrivit căror "prevederile prezentului cod referitoare la condițiile, modul, restricțiile și responsabilitatea finanțării campaniilor electorale ale candidaților în alegeri, a concurenților electorali și a referendumurilor se vor aplica corespunzător și grupurilor de inițiativă.</p>
<p>22) Se acceptă.</p>	<p>22) La art. 48¹, alin. (5): excluderea sintagmei "(bunuri materiale)" după sintagma "resurse/ resurselor</p>

		<p>administrative”. Prin această propunere se intenționează extinderea domeniului de aplicare a faptei ilicite de utilizare a resurselor administrative, or acestea poate fi săvârșită și sub forma de resurse imateriale. Menționăm că în proiectul de lege, la infracțiunea privind utilizarea resurselor administrative de la art. 181² alin. (2) Cod penal a fost propusă un nou cuprins a normei din care lipsește sintagma ”(bunuri materiale)”</p>	
3.	<p>Centrul Național Anticorupție</p>	<p>23) Proiectul nu conține avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare și sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune ca ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări. În vederea excluderii neconcordanțelor între constatările expertizei anticorupție și prevederile proiectului definitiv, comunicăm ca expertiza menționată supra se va efectua conform Legii integrității nr.82/2017. Potrivit art.28 alin.(4) din Legea nr.82/2017 „Expertiza anticorupție, cu excepțiile stabilite la alin.2) și (3), se efectuează de către Centrul Național Anticorupție doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate. În cazul proiectelor inițiate de Guvern, acestea se considera definitivare înainte de a fi transmise spre expertiza juridică, iar în cazul inițiativelor altor categorii de autori - după înregistrarea proiectelor în Parlament. ” Urmare celor expuse, solicităm condescendent expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat, pentru efectuarea expertizei anticorupție.</p>	<p>23) Nu se acceptă. Potrivit art. 34 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative Expertiza proiectului de act normativ este efectuată concomitent cu avizarea și consultarea publică. Autorul proiectului asigură efectuarea expertizelor economice, financiare, științifice, ecologice, anticorupție, juridice, de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene sau a altei expertize prevăzute de legislație, în funcție de tipul raporturilor sociale reglementate de actul normativ. În acest sens, Centrul Național Anticorupție urma să prezinte Raportul de expertiză anticorupție în termenul stabilit de art. 38 alin. (1) din Legea nr. 100/2017.</p>
4.	<p>Procuratura Generală</p>	<p>24) La art. I. – Articolul 52 alin.(3¹) din Codul electoral al Republicii Moldova nr.1381/1997 (republicat în</p>	<p>24) Se acceptă. Propunerea de modificare din Codul</p>

	<p>Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.451-463, art.768), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:</p> <p>„(3¹) <i>se interzice recrutarea și/sau organizarea transportării alegătorilor în perioada campaniei electorale, precum și transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare, în ziua votării în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale ori în cadrul referendumului.</i>”</p> <p>Așa dar, norma propusă necesită să fie similară dispoziției art.52² Cod contravențional din proiect.</p>	<p>electoral și cea din Codul contravențional au fost ajustate.</p>
<p>25) Articolul 75 alin.(4¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(4¹) <i>În cazul neprezentării în termen sau prezentării neconforme a rapoartelor privind finanțarea campaniei electorale de către concurenții electorali, Comisia Electorală Centrală constată contravenția și încheie procesul – verbal cu privire la contravenție și trimite pentru examinare în fond instanței de judecată competente sau aplică sancțiuni prevăzute de prezentul cod și de Legea nr.294/2007 privind partidele politice”.</i></p> <p>Or, potrivit art.423⁷ din Codul contravențional, Comisia Electorală Centrală are competență de constatare și nu de examinare a contravențiilor, aceasta din urmă îi revine exclusiv instanței de judecată competente.</p>	<p>25) A se vedea pct. 12 din prezentul tabel.</p>	<p>26) Se acceptă.</p>
<p>26) Totodată, se impune excluderea lit.c) alim.(2) art.75, dat fiind faptul că norma „<i>intentarea procesului contravențional conform legislației;</i>” prin sine nu constituie o sancțiune, cum este indicat în prezent.</p> <p>27) La art.II – articolul 181³ din Codul Penal nr.985 din 18.04.2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova</p>	<p>27) Nu se acceptă.</p> <p>După cum se expune în nota informativă, în conformitate cu art.</p>	

<p>nr.72-74 din 14.04.2009), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează: <i>„Articolul 181³. Finanțarea ilegală a concurenților electorali sau a campaniilor electorale</i> <i>(1) Finanțarea ilegală a concurenților electorali sau a campaniilor electorale în mărime de 6 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.</i> În context, potrivit art.1 din Codul electoral, sintagma <i>„partidul politic”</i> este inclus în noțiunea <i>„concurenți electorali”</i>. Totodată, autorul operează cu sintagma <i>„surse interzise de lege”</i>, or, aceasta nu este definită în Codul electoral, prin urmare modificările propuse ar corespunde celor trei criterii de calitate a normei de drept: <i>accesibilitate, previzibilitate și claritate</i>. Această prevedere este aplicabilă și art.47¹ Cod contravențional din proiect.</p>	<p>41 alin. (1) din Codul electoral pentru finanțarea activității partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale pot fi utilizate doar resursele financiare provenite din activitatea de salariat, de întreprinzător, științifică sau din cea de creație, desfășurată de către cetățenii Republicii Moldova afit pe teritoriul Republicii Moldova, cât și în afara acestuia. Prin urmare, Codul electoral prevede expres și exhaustiv sursele de finanțare a activității partidelor politice.</p>
<p>28) Articolul IV. – articolul 47¹ din Codul Contravențional nr. 218 din 24.10.2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.78-84 din 17.03.2017), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează: Aliniat unic <i>„Finanțarea ilegală a concurenților electorali sau campaniilor electorale în mărime de până la 6 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.”</i></p>	<p>28) A se vedea pct. 18 din prezentul tabel.</p>
<p>29) La articolul 52¹ alin.(1) textul <i>„Coruperea alegătorilor prin”</i> de exclus;</p>	<p>29) Nu se acceptă. Propunerea înaintată nu este motivată astfel cum impune dispozițiile art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu</p>

	<p>privire la actele normative, prin urmare, nu poate fi reținută.</p>
<p>30) La articolul 52² aliniat unic, cuvântul „sau” se substituie cu textul „și/sau”.</p>	<p>30) Precizare Articolul 52¹ va avea următorul cuprins: Articolul 52¹ Transportarea organizată a alegătorilor (1) Transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare, în ziua votării în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale ori în cadrul referendumului, se sancționează cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an. (2) Organizarea în perioadă campaniei electorale a transportării alegătorilor, spre secția de votare, în ziua votării, se sancționează cu amendă de la 90 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 250 la 400 de unități convenționale</p>

			<p>aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.”</p>
	<p>MAI</p>	<p>31) La Articolul I din proiect, urmează a se preciza după care sintagmă se introduce noțiunea de resurse administrative.</p> <p>32) La Articolul II pct.1, se propune revizuirea amendamentului propus la art. 181 alin. (2) din Codul penal nr. 985/2002 în partea ce ține de sancționarea grupurilor de inițiativă. Respectiv, este necesar de a se concretiza faptul dacă grupurile de inițiativă urmează a fi sancționate în calitate de persoană juridică sau sancțiunile urmează a fi aplicate membrilor grupurilor de inițiativă în calitate de subiecți speciali ai infracțiunii vizate.</p> <p>33) La Articolul II, pct. 2, nu se susține inițiativa de instituire a unui quantum referitor la banii sau bunurilor destinate coruperii alegătorilor. Or, cuantumul de 20 % este aparent mic, luând în considerare repercusiunile negative pasibile de survenire asupra societății în cazul neexercitării sau exercitării necorespunzătoare de către alegător a drepturilor electorale. Astfel, amendamentele</p>	<p>31) Precizare Noțiunile de la art. 1 din Codul electoral se expun în ordine alfabetică.</p> <p>32) Nu se acceptă. În sensul Codului electoral prin grup de inițiativă se înțelege grup constituit din cetățeni cu drept de vot și înregistrat în condițiile prezentului cod de către Comisia Electorală Centrală pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului, prin urmare nu se impune concretizarea de a sancționa grupurile de inițiativă în calitate de persoană juridică. Or, grupurile de inițiativă nu au statut de persoană juridică.</p> <p>33) A se vedea argumentele de la pct. 16 din prezentul tabel.</p>

propuse la Articolul II, pct. 2 și Articolul IV pct. 5, nu pot fi susținute din următoarele motive:

- chiar dacă este comisă în proporții mici, fapta de oferire a unor sume de bani și bunuri în vederea coruperii alegătorilor are un grad de pericol ridicat și urmează să fie sancționată mai aspru decât o faptă contravențională.

Mai mult ca atât, în urma analizei legislației internaționale în domeniul vizat, se constată că, faptele de corupere se incriminează ca infracțiuni și nu ca delict (contravenții);

- prin introducerea contravenției „Coruperea alegătorilor în proporții mici” există riscul creșterii considerabile a faptelor de corupere electorală, deoarece făptuitorii vor fi tentați să recurgă la coruperea alegătorilor în proporții mici, cunoscând că răspunderea pentru astfel de fapte este mai blândă. Din aceste perspective, prevederile actuale ale art.181¹ din Codul penal, se consideră mai reușite la capitolul prevenției generale a fenomenului infracțional;

-se atestă că, textul „20 % din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat” utilizat în conținutul Articolului II, pct. 2 pune în dificultate organul de urmărire penală care va trebui să constate costul fiecărui bun în parte prin dispunerea expertizelor merceologice care sunt costisitoare, astfel majorându-se cheltuielile judiciare;

- prin introducerea modificărilor vizate poate fi exclusă răspunderea penală pentru faptele de corupere a alegătorilor din motiv că în majoritatea cazurilor sesizate de Poliție, alegătorilor nu li s-au oferit bunuri care depășeau 20 % din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat.

	<p>Reieșind din cele expuse, se relevă faptul că pentru descurajarea faptelor de corupere a alegătorilor necesită a fi înăsprite pedepsele prevăzute la art. 181¹ din Codul penal, inclusiv cu scopul de a oferi posibilitate organului de urmărire penală să dispună efectuarea măsurilor speciale de investigații necesare pentru documentarea acestor fapte, care la moment nu pot fi efectuate.</p>	
<p>34) Precizare Propunerea de modificare a art. 48¹ alin. (2¹) a fost exclusă din proiect.</p>	<p>34) La Articolul III, pct. 2, se recomandă includerea necesității respectării formatului în care urmează a fi prezentate datele primare și informațiile legate de rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice.</p>	
<p>35) Se acceptă. Dispoziția art. 52 alin. (2) din Codul contravențional va avea următorul cuprins: „(2) Efectuarea agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, reprezentanții cultelor religioase sau a părților lor componente, desfășurate inclusiv în lăcașele de cult”</p>	<p>35) La Articolul IV, pct. 4, se atestă o neconcordanță în legătură cu amendamentul propus la art. 52 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008, deoarece reieșind din prevederile art. 6 alin. (3) și (4) din Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, organizația necomercială poate să își exprime opinia cu referire la programele partidelor politice și ale organizațiilor social-politice, precum și la concurenții electorali și programele acestora, însă nu poate susține material și nici nu poate presta gratuit servicii partidelor politice și organizațiilor social-politice.</p>	<p>Lipsă de obiecții și/sau propuneri.</p>
<p>5. Ministerul Finanțelor</p>		

Ministru
Sergiu LITVINENCO

